

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК БАЗОВА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ПЕРЕДУМОВА КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A BASIC INSTITUTIONAL PRECONDITION FOR CAPITALIZATION OF NATURAL RESOURCES IN TERMS OF DECENTRALIZATION

Василь ГОЛЯН,
доктор економічних наук, професор,
Державна установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України», Київ

Vasyl' GOLYAN,
Doctor of Economics, Professor,
Public Institution "Institute of Environmental
Economics and Sustainable Development of the
National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv

Прикметною рисою діяльності нинішньої влади є її перте небажання дати можливість іноземним підприємницьким структурам, які мають колосальний досвід роботи у сфері господарського освоєння природно-ресурсного потенціалу, зайти у сферу вітчизняного природокористування зі своїм капіталом, зі своїм організаційним та виробничо-технічним потенціалом, а також з високим реноме попередньої роботи на ринку природних ресурсів. Мова не йде про надання їм можливості отримати право володіння природним багатством українського народу, а про можливість отримати права тимчасового користування природними та природно-господарськими активами.

Отримавши права тимчасового користування (при цьому держава та територіальні громади залишаються власниками природних ресурсів та об'єктів природно-господарської і природоохоронної інфраструктури), іноземні підприємницькі структури матимуть в розпорядженні предмет праці для розширеного відтворення власного потенціалу та активізації ділової активності на території концентрації природних ресурсів та природно-господарських об'єктів. Більше того, задекларовані Президентом та Урядом України децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування завтра чи післязавтра поставлять питання про участь територіальних громад у перерозподілі природного багатства та їх безпосередньої участі у здійсненні природоексплуатаційної та природоохоронної діяльності.

Форма державно-приватного партнерства (цей термін покладено в основу вітчизняної законодавчої бази) чи публічно-приватного партнерства створює інституціональне підґрунтя для того, щоб держава в особі постійних природокористувачів і державних підприємств та територіальні громади могли вступати в нестатутні та статутні добровільні об'єднання із суб'єктами підприємницької діяльності з метою залучення інвестицій у розширене відтворення

природно-ресурсного потенціалу та модернізацію об'єктів природоохоронної та природно-господарської інфраструктури, а також передавати у тимчасове користування при-

родні та природно-господарські активи, які перебувають у державній та комунальній власності.

Ще у 2013 році автор у статті «**Сфера природопользования должна стать полигоном для внедрения институтов государственно-частного партнерства**», яка була опублікована в науковому та громадсько-політичному журналі «Економіст» [2] наголошував на необхідності внесення суттєвих змін в Закон України «Про державно-приватне партнерство» як щодо розширення сфер застосування державно-приватного партнерства (стаття 4) та чіткої ідентифікації форм партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та суб'єктами підприємницької діяльності як резидентами, так і нерезидентами.

Фундаментальні засади імплементації у практику господарської діяльності такої форми державно-приватного партнерства як кластер розкрито в інтерв'ю відомого українського вченого М.Войнаренка журналу «Економіст», зокрема у природно-ресурсний сектор національного господарства [1]. Необхідність впровадження кластерної моделі розвитку окремих галузей сільськогосподарського виробництва обґрунтовується професором В.Дідухом знову ж таки на сторінках найстарішого економічного видання України [6].

Але враховуючи мінливість інституціонального середовища розвитку національного господарства, заострення екогенних загроз господарській самодостатності та економічній безпеці країни, інтенсивне розкручування маховика децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування на часі мають бути конкретні пропозиції до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо внесення до переліку сфер застосування державно-приватного партнерства лісових та лісгосподарських активів, об'єктів

У статті розглянуто доцільність суттєвого реформатування інституціонального забезпечення партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та підприємницькими структурами стосовно використання природних ресурсів в умовах децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування. Державно-приватне партнерство розглядається як перспективна форма використання у господарському обороті природних та природно-господарських активів, які перебувають у державній та комунальній власності. Інституціоналізація угод державно-приватного партнерства розглядається як необхідна передумова капіталізації природних та природно-господарських активів.

Запропоновано пропозиції щодо розширення переліку сфер застосування угод державно-приватного партнерства (лісові та лісгосподарські активи, місцевий мінерально-сировинний потенціал, водно-ресурсні об'єкти) та обґрунтовано доцільність чіткої ідентифікації усіх можливих форм встановлення відносин між державним (комунальним) та приватним партнером на основі імплементації позитивного іноземного досвіду. Доводиться необхідність поширення угод державно-приватного партнерства як чинника зміцнення господарської та фінансової самодостатності територіальних громад в умовах поглиблення децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування.

The article deals with the necessity to substantially reform the institutional provision of partnership relations between the state (territorial community) and business organizations regarding the usage of natural resources in terms of decentralization of power and local governance reform. Public-private partnership is considered as a promising form of using natural and economic assets being in public and municipal ownership in economic turnover. Institutionalization of the public-private partnership agreements is considered to be an essential prerequisite for capitalization of natural and economic assets.

It is suggested how to expand the list of fields of application of public-private partnership agreements (forestry assets, local mineral-and-raw potential, water resource facilities). The expediency to clearly identify all the possible forms of establishing relations between a state (municipal) and a private partner based on implementation of best foreign practices is grounded. The necessity to spread public-private partnership agreements as a factor for economic and financial self-sustainability consolidation of territorial communities in terms of decentralization and local governance is substantiated.

водогосподарської інфраструктури та водно-ресурсних об'єктів, окремих видів органо-мінеральної сировини та органічних мінералів. Також потребують уточнення форми державно-приватного партнерства, оскільки в нинішній редакції Закону України «Про державно-приватне партнерство» відсутня чітка специфікація можливих варіацій взаємодії державних (комунальних) та приватних партнерів.

Отже, метою даної публікації є обґрунтування пропозицій щодо удосконалення інституціонального підґрунтя впровадження сучасних форм державно-приватного партнерства у практику природоексплуатаційної та природоохоронної діяльності у зв'язку з необхідністю підвищення рівня капіталізації природних ресурсів, які залучаються у господарський оборот, та створення передумов безпосередньої участі територіальних громад у перерозподілі природно-ресурсного потенціалу в умовах децентралізації.

Високорозвинені капіталістичні країни, де сформовано сучасну ринкову інфраструктуру та бездоганно функціонують базові інститути товарно-грошових відносин, відзначаються потужним державним сектором, призначенням якого є зміцнення господарської самодостатності національних економік. Більше того, державний сектор полегшує для уряду вирішення проблеми забезпечення необхідних макроекономічних пропорцій. В Україні, починаючи з другої половини 90-х років, виконавча влада намагалася всіма можливими засобами позбутися «баласту» у вигляді державної власності, тому й тиражувала щорічні програми приватизації.

У результаті в умовах системної кризи та щорічного зменшення обсягів промислового виробництва (до 2000 року) багато ліквідних та інвестиційно привабливих об'єктів було продано за цінами, які не відображали реальну вартість цих активів. Одним словом, відбувся кланово-компрадорський перерозподіл національного багатства, яке створювалося працею багатьох поколінь.

Незважаючи на значні масштаби приватизаційних процесів, в Україні ще є окремі галузі, активи яких перебувають у державній власності. Переважно це галузі природно-ресурсного сектора, які сформувалися на основі природних ресурсів та об'єктів природоохоронної і природно-господарської інфраструктури, приватизація яких неможлива з огляду на необхідність створення надійних джерел питного водопостачання населення, нарощення асиміляційного потенціалу територій, укріплення агроландшафтів, збереження флори та фауни [5].

Природні об'єкти та значна частка природно-господарських активів перебувають у державній власності. Поступово формується комунальний сектор у сфері природокористування, що є необхідною передумовою вдалого здійснення децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування. Враховуючи важливість природних ресурсів для забезпечення господарської самодостатності національної економіки, нарощення асиміляційного потенціалу, соціально-економічного піднесення сільських територій, природні та природно-господарські активи й надалі мають залишатися у державній та комунальній власності і бути надбанням населення країни чи окремих територіальних утворень. Виняток становлять землі сільськогосподарського призначення, які були розпайовані між колишніми працівниками колгоспів та радгоспів, і де-юре перейшли у приватну власність. Більше того, лівова частка природних та природно-господарських активів сформована завдяки наполегливій праці попередніх поколінь, яка фактично уречевлена в цих активах (зокрема, ліси та лісгосподарські активи) і тому не може бути приватизована, оскільки суперечить домінанті формуванню інституту власності трудового типу.

При цьому не варто ухилятися від різноманітних форм капіталізації державних і комунальних природних і природно-господарських активів на основі використання перевірених світовою практикою форм тимчасового користування природними ресурсами та об'єктами природоохоронної інфраструктури, а також створення за участю держави та територіальних громад статутних та нестатутних об'єднань на основі встановлення партнерських відносин між власниками природних ресурсів і об'єктів природоохоронної інфраструктури, в тому числі і постійними природокористувачами, та суб'єктами приватного підприємництва (мова йде як про виробничі, так і фінансові підприємства). Це, в першу чергу, стосується лісгосподарського та водогосподарського комплексів, а також природно-заповідних територій і системи природно-ресурсного та екологічного моніторингу.

Держава не володіє достатнім фінансовим потенціалом для повноцінного інвестиційного забезпечення модернізації, реконструкції та технічного переоснащення об'єктів природоохоронної та природно-ресурсної інфраструктури. В українському законодавстві створено критично необхідні передумови залучення інвестицій приватного капіталу та урядів іноземних держав і міжнародних фінансово-кредитних структур в державний та комунальний сектори національного господарства. Мова йде про Закон України «Про державно-приватне партнерство» [8], який передбачає співробітництво між державними (комунальними) та приватними партнерами на основі відповідного договору.

Саме цей законодавчий акт для природно-ресурсного сектора є необхідною інституціональною передумовою залучення інвестицій при збереженні державної і комунальної форми власності на природні та природно-господарські активи. Стаття 7 Закону України «Про державно-приватне партнерство» об'єктами державно-приватного партнерства розглядає об'єкти, які перебувають у державній та комунальній власності, а також існуючі, зокрема, відтворювані (шляхом реконструкції, модернізації, технічного переоснащення) об'єкти, у тому числі ділянки надр.

Форма партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та приватним партнером не передбачає переходу права власності до суб'єкта підприємницької діяльності, а лише – права тимчасового використання (користування) природними та природно-господарськими об'єктами. Такі об'єкти підлягають поверненню державному партнеру після припинення дії договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства. Більше, того угоди державно-приватного партнерства поширюються на об'єкти, які не можуть бути приватизовані, зокрема, протягом усього строку здійснення даного виду партнерства.

Стаття 10 Закону України «Про державно-приватне партнерство» визначає суб'єкти подання пропозицій щодо здійснення державно-приватного партнерства, зокрема, щодо використання об'єктів державної власності – це органи виконавчої влади, об'єктів комунальної власності – органи місцевого самоврядування. Незважаючи на те, що в статті 11 даного Закону говориться про визначення форм реалізації державно-приватного партнерства, але самі форми не приводяться, що є однією з основних прогалин в даному законодавчому акті, яка гальмує процеси реалізації проектів на основі встановлення партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та суб'єктами підприємницької діяльності.

У природно-ресурсному секторі національного господарства є значна кількість видів діяльності, які можуть здійснюватися приватною підприємницькою структурою на основі отримання права тимчасового користування природними та природно-ресурсними активами. На жаль, Закон України «Про державно-приватне партнерство» в нинішній редакції оперує надмірно звуженою специфікацією сфер застосування партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та приватним партнером у сфері господарського освоєння природно-ресурсного потенціалу.

Більше того, у Законі є окремі суперечності, які суттєво гальмують процеси капіталізації природних та природно-господарських активів, зокрема у статті 5 говориться про те, що дія даного закону не поширюється на угоди про розподіл продукції, порядок укладення, виконання та припинення яких регулюється Законом України «Про угоди про розподіл продукції». Результати досліджень вітчизняних вчених та вчених із близького зарубіжжя свідчать про те, що угода про розподіл продукції є формою державно-приватного партнерства на рівні із концесією, орендою тощо.

Активізація господарської діяльності у природно-ресурсному секторі національного господарства на основі угод державно-приватного партнерства вимагає розширення сфер застосування такого виду партнерств. Сферами застосування державно-приватного партнерства мають стати: видобуток органо-мінеральної сировини з водних об'єктів, проведення агролісомеліоративних заходів, будівництво лісових доріг, заготівля другорядних лісових матеріалів та продукції побічного лісового користування, заготівля та переробка неліквідної деревини, садіння і висівання лісу [5].

Українська влада врешті-решт приступила до усунення останнього рудименту командно-адміністративної системи – надмірної централізації системи управління соціально-економічними процесами. Президент та Уряд України проголосили курс на децентралізацію влади, щоб надати

більше повноважень територіальним громадам базового рівня у вирішенні актуальних проблем їх розвитку.

При цьому постало важливе завдання: як в умовах затяжної економічної кризи забезпечити фінансову самодостатність територіальних громад? Одним із дієвих засобів примноження доходів у місцеві бюджети є раціональне використання комунальної власності та окремих об'єктів, які перебувають у володінні держави.

Необхідність внесення суттєвих змін в Закон України «Про державно-приватне партнерство» також зумовлена тим, що принципово змінюється місце територіальних громад в процесах перерозподілу об'єктів комунальної та державної власності. В новому форматі розподілу повноважень між центром та територіями територіальна громада стає одним з основних акторів і тому потребує удосконалення інституціонального коридору збільшення реальної бази розширеного відтворення людського, інфраструктурного та природно-ресурсного потенціалу, в тому числі і через отримання можливостей входити в корпоративні утворення із суб'єктами підприємницької діяльності та укладати угоди про передачу у тимчасове користування спеціалізованим бізнесовим структурам об'єктів природоохоронної та природно-господарської інфраструктури.

На жаль, на сьогодні, місцева влада володіє надзвичайно звуженим спектром прав та повноважень щодо ефективного використання комунального майна через неможливість його передачі у користування спеціалізованим підприємницьким структурам, які забезпечили б його модернізацію і підвищили б якість надання інфраструктурних послуг місцевому населенню. Вагомим чинником ефективнішого використання комунального та державного майна виступають угоди державно-приватного партнерства [3].

Незабаром пересічні українці будуть мати можливість оновити склад місцевих представницьких органів влади та обрати нових чи переобрати діючих керівників територіальних громад базового рівня. Задекларовані вищим владним істеблїшментом децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування, які суттєво розширюють права та повноваження територіальних громад, примусили регіональні еліти, в першу чергу, найбільш впливові бізнес-групи дуже активно включитися у передвибірну боротьбу.

При цьому залишається половинчатим вітчизняне законодавство, яке дало б можливість на практиці реалізувати задеклароване розширення прав і повноважень місцевої влади. Особливо кучо виглядає законодавство, яке регламентує партнерство держави (територіальних громад) з суб'єктами підприємницької діяльності. Це стосується, в першу чергу, Закону України «Про державно-приватне партнерство», який визначає форми, методи та умови співпраці між органами представницької і державної виконавчої влади щодо використання державного та комунального майна. На жаль, програмні засади основних політичних сил, які, в кінцевому підсумку, здобудуть перемогу на місцевих виборах, не включають своєчасних пропозицій щодо урізноманітнення партнерських відносин між державою (територіальною громадою) та підприємницьким сектором стосовно використання об'єктів комунальної інфраструктури та природних ресурсів, які перебувають на території населених пунктів і прилеглих територіях в межах територіальної громади.

Залишивши Закон України «Про державно-приватне партнерство» в нинішній редакції, ніяких реальних передумов для імплементації пріоритетів децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування не буде створено, оскільки несформованим буде інституціональне підґрунтя найбільш ефективного використання активів, які належать територіальним громадам, та активів держави, які знаходяться на території цих громад. Необхідно внести зміни, які дадуть можливість місцевій владі виступати повноцінним партнером бізнесових структур в питаннях використання комунальної інфраструктури та природних ресурсів, які знаходяться на території населених пунктів та прилеглих територіях в межах громади.

Це дозволить сформувати сучасну модель муніципального менеджменту, згідно якої співробітники виконкомів органів місцевого самоврядування вже не будуть типовими для радянської доби чиновниками-статистами, які переносять папірці з кабінету в кабінет, а разом з представниками підприємницьких структур формуватимуть бізнес-плани розбудови господарського комплексу територіальних громад, розроблятимуть техніко-економічні обґрунтування залучення грантових ресурсів та ресурсів міжнародних

фінансово-кредитних організацій для відтворення місцевого природно-ресурсного потенціалу та охорони навколишнього природного середовища.

Перевага угод державно-приватного партнерства над іншими формами співробітництва місцевої влади з підприємницьким сектором полягає в тому і це регламентується відповідним законом (Законом України «Про державно-приватне партнерство», загальні положення, стаття 1), що ці угоди мають довготривалий характер (від 5 до 50 років), частина ризиків передається приватному партнеру, розширюється спектр можливих джерел залучення інвестицій в модернізацію та реконструкцію комунальної інфраструктури.

Також названий законодавчий акт передбачає рівність перед законом державних (комунальних) та приватних партнерів, а також процедуру визначення приватного партнера на конкурсних засадах. **Відсутність конкурсності на сьогодні є чи не найбільшим гальмівним чинником щодо ефективнішого використання комунальної власності через лобювання представниками регіонального владного істеблїшменту інтересів наближених до них бізнесових структур.**

Інколи доходить до абсурду, коли місцеві керівники свідомо ховають від потенційних інвесторів, як правило іноземців, найбільш інвестиційно привабливі у середньо- та довгостроковій перспективі об'єкти комунальної власності, щоб потім передати їх підконтрольним бізнесовим структурам, які не володіють достатнім фінансовим, організаційним та виробничо-технічним потенціалом для модернізації інфраструктурних ланок місцевого господарства та раціонального використання природних ресурсів, що знаходяться на території населених пунктів та на прилеглих територіях. Тому й маємо невтішні результати, коли переважна більшість населених пунктів потерпає від регулярних аварій в мережах водопостачання і водовідведення, від надмірних тарифів за окремі послуги житлово-комунального господарства, оскільки в собівартість надання цих послуг закладаються втрати в мережах і теплової енергії, і свіжої води.

Кардинально покращити ситуацію може внесення суттєвих змін в Закон України «Про державно-приватне партнерство», які розширять ареал співпраці місцевої влади з підприємницьким сектором, в тому числі з іноземними бізнесовими структурами. В першу чергу, необхідно визначити всі можливі форми державно-приватного партнерства (угоди про розподіл продукції, концесія, оренда, лізинг, контракти на обслуговування або аутсорсинг, контракти на управління [9], кластерна форма взаємодії влади та підприємницьких структур, створення різного роду асоціацій, формування інтегрованих підприємницьких об'єднань холдингового типу) через внесення змін до Розділу II названого законодавчого акту.

На жаль, в теперішній редакції статті 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство» як форми державно-приватного партнерства розглядаються лише концесія та спільна діяльність, а також інші договори. Така розмитість (інші договори) і штучно звужена специфікація (визначення в якості форм здійснення державно-приватного партнерства лише концесії та спільної діяльності) не дають можливості територіальним громадам вибирати найбільш раціональні форми взаємодії з підприємницькими структурами і більше того зберігають поле для непрозорих схем передачі в користування об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема водогосподарської та водоохоронної.

Удосконаливши законодавство про партнерство держави і територіальних громад з підприємницькими структурами, в тому числі й з іноземними, значно розшириться поле діяльності для органів місцевої влади, зокрема щодо залучення інвестицій в розбудову комунальної інфраструктури. Збереження теперішнього інституціонального коридору діяльності місцевого самоврядування й надалі культивуватиме непрозорі схеми купівлі-продажу комунальної власності, передачу у тимчасове користування наближеним до влади підприємницьким структурам інфраструктурних об'єктів без відповідних конкурсних процедур, нераціональне використання місцевого природно-ресурсного потенціалу.

Закон України «Про державно-приватне партнерство» у нинішній редакції не встановлює прозорі умови з відповідними правовими запобіжниками та соціальними амортизаторами для укладання угод між місцевою владою та спеціалізованими підприємницькими структурами щодо використання на тимчасовій основі об'єктів водовідведення і водопостачання, водних об'єктів місцевого значення, малопродуктивних земель під заліснення, що не дає можливості підвищити дієвість використання природних та природно-господарських активів, зокрема для наповнення місцевих бюджетів.

Реальна імплементація в українську практику західної моделі децентралізації влади та місцевого самоврядування є можливою на основі удосконалення законодавчого забезпечення угод державно-приватного партнерства. Лише за умов, коли територіальні громади отримають можливість капіталізувати наявні в них активи за допомогою сучасних форм взаємодії з підприємницьким сектором, відбудеться подолання вже хронічної для нашої держави економічної кризи [4].

В останні місяці надзвичайно актуалізувалася проблема незаконного видобутку бурштину. Причин масового видобутку цього цінного органічного мінералу багато. В першу чергу, це масове зубожіння місцевого населення та спокуса для місцевих мешканців водночас вирішити проблему отримання доходів для суттєвого покращення свого матеріального становища. Тобто «бурштинові війни» – це рецидив соціальної хвороби українського суспільства, особливо зони Полісся, де держава не спромоглася створити критично необхідні передумови для соціально-економічного піднесення та зростання доходів місцевого населення від традиційних для цього регіону видів діяльності.

Упередити прояви незаконного видобутку бурштину може реалізація проектів державно-приватного партнерства у формі концесії. Держава як власник земель лісового фонду через уповноважений орган виконавчої влади – Державне агентство лісових ресурсів – оголошує конкурс на право отримання дозволу по освоєнню родовищ бурштину на основі режиму концесії. Концесіонер вносить разовий платіж, регулярно сплачує роялті (частину вартості видобутого бурштину), орендну плату за користування ділянкою земель лісового фонду та податок на прибуток до Зведеного бюджету України, в тому числі і до місцевих бюджетів базового рівня.

Це дасть можливість упорядкувати процес видобутку бурштину, чітко ідентифікувати базу стягнення фіскальних платежів за користування надрами, підвищити рівень надходжень до місцевих бюджетів. Частина концесійних платежів має надходити у спеціальні фонди для відновлення земель лісового фонду на територіях, де проходив видобуток бурштину. Більше того, левова частка концесійних платежів буде спрямовуватися у сільські бюджети для структурної перебудови сільської економіки з метою створення нових робочих місць та відновлення традиційної спеціалізації поліських районів.

Державна та місцева влада мають подолати стереотипи радянського та перехідного періоду і дозволити іноземним фірмам «прийти» у вітчизняну сферу природокористування. Це дасть можливість унеможливити зловживання місцевих чиновників відносно «кришування» бурштинових розробок та забезпечити прозорість освоєння місцевого мінерально-сировинного потенціалу. Для цього необхідно внести відповідні зміни в Закон України «Про державно-приватне партнерство», зокрема ввести в перелік сфер застосування угод державно-приватного партнерства видобуток бурштину [7]. Це сприятиме зниженню градусу напруження у поліських адміністративних районах і підвищить їх інвестиційну привабливість, що призведе до поступового нарощення концентрації інвестиційного потенціалу за рахунок припливу іноземного капіталу. Також це дасть поштовх розвитку інших видів господарської діяльності, пов'язаних з використанням земель лісогосподарського призначення та використанням несировинних якостей лісу.

ВИСНОВКИ

Зволікання із внесенням відповідних змін в Закон України «Про державно-приватне партнерство» консервує тотальний інвестиційний дефіцит в галузях природно-ресурсного сектора національного господарства у зв'язку з неможливістю підвищити рівень капіталізації природних та природно-господарських активів, які перебувають у державній та комунальній власності. Це також звужує реальну базу наповнення бюджетів місцевого самоврядування та активізації процесів модернізації, реконструкції і технічного переоснащення об'єктів комунальної інфраструктури, в тому числі і природоохоронної.

Задекларовані Президентом та Урядом України децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування, а також обов'язкові вимоги Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом вимагають нарощення потенціалу соціально-економічного піднесення територіальних утворень та раціонального використання природних ресурсів і охорони

довкілля, в тому числі і за рахунок консолідації зусиль держави (територіальних громад) та підприємницького сектора через встановлення партнерських відносин.

Децентралізація може бути ефективною лише тоді, коли буде супроводжуватися розширенням можливостей місцевої влади стосовно використання об'єктів комунального та державного майна, в тому числі і природно-ресурсних активів. Місцева влада має виступати не простим спостерігачем процесів відтворення регіонального продукту, а безпосереднім його учасником, щоб узгоджувати пріоритети бізнесу з інтересами територіальних громад, тобто місцевого населення. Це буде можливим лише за умов встановлення відносин з бізнесом та фінансово-кредитною системою на основі укладання угод державно-приватного партнерства. Варто чітко ідентифікувати всі можливі форми державно-приватного партнерства з внесенням відповідних змін в Закон України «Про державно-приватне партнерство».

Територіальна громада через концесійний механізм, формування холдингових компаній, входження в кластерні утворення буде впливати на процеси освоєння місцевого мінерально-сировинного потенціалу, використання і відтворення водогосподарської і водоохоронної інфраструктури, ефективніше використання земель лісового та водного фонду. Нинішня редакція Закону України «Про державно-приватне партнерство» визначає лише загальні контури співпраці громад та бізнесу без конкретизації форм і масштабів такої взаємодії, тому потенційний інвестор не поспішає вкладати значні інвестиції у розбудову комунальної інфраструктури та відтворення місцевого природно-ресурсного потенціалу. Необхідно в найкоротші терміни внести необхідні зміни у названий законодавчий акт, інакше проголошена децентралізація не матиме конкретного наповнення та відповідного ресурсного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войнарченко М. Війна вресhti-reshт закінчиться, і дуже нагальним стане питання відновлення й відродження економіки України саме з регіонів і саме з використання кластерних ініціатив / М. Войнарченко // Економіст. – 2015. – № 2. – С. 4–8.
2. Голян В. Сфера природопользования должна стать полигоном для внедрения институтов государственно-частного партнерства / В. Голян // Економіст. – 2013. – № 2. – С. 8–13.
3. Голян Василь. Децентралізація в Україні може бути успішною. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/10216-vasil-golyan-decentralizatsiya-v-ukrayin-mozhe-buti-uspshnoyu.html>.
4. Голян Василь. За яких умов децентралізація влади здатна вивести Україну з економічної кризи? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/10217-vasil-golyan-za-yakih-umov-decentralizatsiya-vladi-zdatna-vivesti-ukrayinu-z-ekonomichnoyi-krizi.html>.
5. Голян Василь. Зростання української економіки можливе без чергової хвилі приватизації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaekonom.merkel.org.ua/10241-vasil-golyan-zrostantnya-ukrayinskoyi-ekonomiki-mozhlive-bez-chergovoyi-hvili-privatizatsiyi.html>.
6. Дідух В. Кластерна модель розвитку окремих галузей – основний резерв створення робочих місць на Волині / В. Дідух // Економіст. – 2014. – № 10. – С. 4–5.
7. Європейський аналітичний центр: проблема незаконного видобутку волинського бурштину може бути вирішена за однієї умови. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/10229-yevropeyskiy-analichniy-centr-problema-nezakonnogo-vidobutku-voilinskogo-burshchinu-mozhe-buti-virshena-za-odneyi-umovi.html>.
8. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.
9. Посібник з публічно-приватних партнерств. – К.: ТОВ «Диалог-Київ», 2009. – 80 с.

REFERENCES

1. Voinarenko M. Vinya vreshti-reshт zakinchyt'sya, i duzhe nahal'ny'm stane pytannya vidnovlennya y vidrodzhennya ekonomiky Ukrainy same z rehioniv i same z vykorystannya klasternykh initsiatyv [The war will finally be over, and the question will become very urgent of how to restore and recover the regions of Ukraine by using cluster initiatives]. *Ekonomist*, 2015, no. 2, pp. 4-8 [in Ukrainian].
2. Holiyan V. Sfera prirodopol'zovaniya dolzhna stat' poligonom dlja vnedreniya institutov gosudarstvenno-chastnogo partnerstva [Scope of natural resources should be a ground for the introduction of the institute of public-private partnership]. *Ekonomist*, 2013, no. 2, pp. 8-13 [in Russian].
3. Holiyan V. Detsentralizatsiya v Ukraini mozhe buty uspishnoyu [Decentralization in Ukraine can be successful]. Available at: <http://ua-ekonomist.com/10216-vasil-golyan-decentralizatsiya-v-ukrayin-mozhe-buti-uspshnoyu.html> [in Ukrainian].
4. Holiyan V. Za yakykh umov detsentralizatsiya vlady zdatna vyyvesti Ukrainu z ekonomichnoyi kryzy? [Under what conditions decentralization of power is able to bring Ukraine out of economic crisis?]. Available at: <http://ua-ekonomist.com/10217-vasil-golyan-za-yakih-umov-decentralizatsiya-vladi-zdatna-vivesti-ukrayinu-z-ekonomichnoyi-krizi.html> [in Ukrainian].
5. Holiyan V. Zrostantnya ukrayins'koyi ekonomiky mozhlive bez chervovoyi khvilyi pryvatyzatsiyi [Is the growth of the Ukrainian economy possible without another wave of privatization?]. Available at: <http://uaekonom.merkel.org.ua/10241-vasil-golyan-zrostantnya-ukrayinskoyi-ekonomiki-mozhlive-bez-chergovoyi-hvili-privatizatsiyi.html> [in Ukrainian].
6. Didukh V. Klasterna model' rozvytku okremykh haluzey – osnovnyy rezerv stvorennya robochykh mist' na Volyni [Cluster model of separate fields development is the main backlog of job creation in Volyn]. *Ekonomist*, 2014, no. 10, pp. 4-5 [in Ukrainian].
8. The Law of Ukraine "On public-private partnership" of 01.07.2010 no. 2404-VI. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> [in Ukrainian].
9. Manual on public-private partnerships. Kyiv, LLC "Dialog Kyiv", 2009, 80 p. [in Ukrainian].